

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio I. De Infidelitas generatim quid & quotuplex?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

Religionis, vel scandalo, teneri, si potest, & p
desse videtur, ad revocationem verbo, vel sc
sub mortali; quia qui causam mali dedit, tene
eam tollere, quantum potest. Quomodo aut
abnegans Fidem fiat Infidelis, Hæreticus, Apo
ta, jam jam videbimes *cap. sequenti.*

CAPUT III.

De Infidelitate, & peccatis contra Fidem.

SECTIO I.

Infidelitas generatim quid & quò duplex?

SUMMARIUM.

1. Infidelitas purè negativa est carentia Fidei in ho
pro tunc non apto habere illam.
2. Infidelitas privativa est carentia Fidei in homine
habere illam.
3. Dubium in Fide est suspensio mentis inter assensum
dissensum &c.
4. Deliberatè dubitans dubio positivo, seu positivè judi
rem esse dubiam vel minus certam, peccat mortalitè
& accedente pertinacia est formalis hæreticus.
5. Dubitans rerò negativè tantum, suspendendo
prorsus judicium, esto peccare possit mortaliter con
præceptum tunc obligans, non tamen sit hæreticus.
6. Nisi voluntas imperet talem suspensionem ex motivo
ficultatum oppositarum ab intellectu.
7. Non verò si illam suspensionem imperet ex alio motivo.
8. Quid sit infidelitas positiva, materialis, formalis.
9. Quid Paganismus, seu Gentilismus, & qua commu
catio cum eis prohibita?

20. Quid Judæismus: & que communicatio cum eis prohibita?

21. Quid & quotuplex apostasia?

ASSERTIO I.

Infidelitas generatim dicitur peccatum vel defectus contra Fidem: Et sic latissime sumpta dividitur in negativam, & positivam, vel distinctius, in negativam, privativam, & positivam, Explico breviter.

S. I.

Infidelitas negativa: Ignorantia.

Infidelitas purè negativa dicitur carentia veræ Fidei in homine pro certo statu non apto habere Fidem ob impotentiam vel ignorantiam, prout est in carentibus usu rationis, pueris & amentibus &c. invincibiliter, vel etiam vincibiliter ignorantibus. Huc ergò spectat ignorantia tam invincibilis, quàm vincibilis credendorum. Ignorantia invincibilis & inculpabilis credendorum, aut est credendorum necessariorum ad salutem necessitate medii, ut unius veri DEI, & in communi sententia Christi, Mediatoris. ac SS. Trinitatis: & ob hunc homo etsi nihil peccet, tamen necessariò damnatur ob defectum medii necessarii ad salutem: aut est credendorum necessariorum ad salutem necessitate Præcepti tantum; & hæc à peccato excusat, cum sit omninò involuntaria, nec salutem impedit, cum non tollat medium necessarium ad salutem. E contra ignorantia vincibilis, & culpabilis credendorum necessariorum ad salutem semper peccatum mortale est, simplex
G 2 quidem

quidem in plebeis & subditis; duplex verò in
 storibus, Prælatibus &c. quorum officium est
 in Fide, & necessariis ad salutem erudire. De
 inquam: & quia ipse nescit necessaria contra
 ceptum scientiæ credendorum: & quia sic
 pabiliter non præstat suum officium contra
 tiam. Hæc omnia probata & declarata sunt
præced. Sect. 1. & 2. per totum.

§. II.

Infidelitas privativa: Incredulitas &c.

Est carentia Fidei actualis in homine ap-
 here, seu qui posset & deberet habere.
 Utpote, cui credenda seu Articuli vere
 sufficienter propositi sunt; etsi positivè non
 sentiat, vel assentiatur contrario: Et sic dicitur
 propriè *incredulitas*, ad quam proximè ad
 dubium in Fide. Incredulitas ergo est negati-
 luntaria assensûs prædicti præstandi rebus ve-
 ticulis Fidei sufficienter ad credendum propo-
 absque contradictorio vel contrario assensu.
 quidem, si absit pertinacia, simplex peccatum
 mortale contra præceptum affirmativum exer-
 di actum internum Fidei in casibus, in quibus
 ejusmodi præceptum obligat. Ut latè declaratum
 est *c. præced. Sect. 3. & 4.* Quòd si verò ejusmodi
 incredulitas conjuncta sit cum pertinacia, in
 quis nolit assentiri pertinaciter Articulis Fidei
 cienter ab Ecclesia ad credendum propositis,
 tunc revocatur ad infidelitatem positivam, ut
 si incredulitas universalis sit, & quoad omnia
 credenda.

credenda, ad Paganismum; si verò incredulitas particularis sit, & quoad aliqua credenda, pertinet ad hæresim. Aliquo ejusmodi incredulitatis genere (etsi aliqui excusare conentur) peccavit Thomas Apostolus, aliis Discipulis & SS. mulieribus oculatis testibus tam perleveranter attestantibus, & omnino sufficientissimè proponentibus Resurrectionem Christi, tamen noluit credere dicens: *Nisi videro &c. non credam*, Et audivit à Christo: *Noli esse incredulus, sed fidelis.*

§. III.

Dubium in Fide

Est suspensio mentis inter assensum & dissensum 3
 eade re vel Articulo ad credendum sufficienter proposito: adeoque dubius dicendus est omnis, qui propositâ sibi sufficienter Fide, vel Articulo aliquo Fidei, voluntariè & deliberatè suspensus manet, & de ejus veritate in seipso disputans nec illi, nec ejus opposito assentitur; si enim assentitur illi, jam non erit dubius, sed Catholicus: si assentitur oppposito, jam non erit rursus dubius, sed hæreticus.

Hic duæ quæstiones magni momenti resolvendæ sunt. *Prima*: an omnis deliberate in Fide, vel de aliquo Articulo Fidei dubitans peccet? *Secunda*: an etiam sit hæreticus? Ad conciliandas diversissimas DD. sententias, supposita necessaria distinctione dubii positivi & negativi traditâ in materia de conscientia dubia. *Tr. I. c. I. Sect. 4. n. 65.*
 Respondeo distinctè quatuor dictis.

I. Certissimum est omnem deliberatè dubitan- 4

G 3

tem

tem de quacunque propositione Fidei sufficienter ad credendum propositâ dubio positivo, qui nimirum actu positivo iudicat, res Fidei ab Ecclesia propositas ad credendum dubias esse, incertas & ambiguas, de quibus merito dubitari possit, veræ sint, peccare mortaliter, & accedente pertinacia (*Sequit. sequent. explicandâ*) esse formaliter hæreticum; & hoc solum volunt DD. satis communiter indistinctè affirmantes dubitantem in se de esse hæreticum. Apud Azorium *l. 8. c. 9.* Toletum *l. 4. c. 4.* Laym. *l. 2. tract. 1. c. 13.* Et significatur *c. 1. de hæret. Dubius in Fidei fidelis est, nec ei omninò credendum est.* Ratio Quia quicumque aliquem Articulum Fidei, ab Ecclesia receptum, in dubium revocat, sine dubio peccat contra Fidem, etsi enim non expressè ipsam Fidei veritatem, tamen ejus firmitatem & certitudinem essentialem tollit, & explicitè negat, consequenter accedente pertinacia, formaliter hæreticus & infidelis est: sed hoc facit dubitans liberatè positivè de aliquo Articulo Fidei, ut terminis patet: ergo &c.

- § II. Dubitans liberatè de Fide, vel aliquo Articulo sufficienter proposito, dubio negativè tantum, qui nimirum disputans intra se de Fide, aliquo ejus Articulo solum voluntariè suspensus manet inter assensum & dissensum, abque omni iudicio positivo de certitudine vel incertitudine rei, etsi possit peccare mortaliter contra præceptum affirmativum Fidei, nimirum assentiendi *in interno, rebus Fidei, sufficienter propositis*

obligans, eum tamen non fore hæreticum, post alios expressè docej Filiucius *tom. 2. tract. 22. c. 6. q. 7.* Et hoc ipsum volunt alii DD. communiter cum Sanchez. *lib. 2. c. 7. n. 12.* indistinctè asserentes dubitatem in Fide non esse hæreticum. *Et Ratio clara est:* quia hæresis est error positivus, seu assensus falsus & pertinax contra Fidem vel veritatem revelatam: sed solùm negativè dubitans in Fide nullum habet errorem positivum, vel assensum & dissensum suspensus manet: ergò non est hæreticus, consequentur talis dubius, etsi hoc dubium suum exterius proferat, non incurrit hæresin externam, ejusque excommunicationem, sed dicere potest cum D. Augustino: *Errare possum, hæreticus non ero.* Advertunt tamen DD. periculum subesse, ne talis negativè dubitans & voluntariè suspensus manens de re Fidei, acquirat dubium positivum & pertinax, & sic concomitanter fiat hæreticus pertinax. Certè res est delicata & plena subtilis periculi, & mihi quoad hoc ipsum dubium negativum omninò placet necessaria alia distinctio, quam affert Cardinal. de Lugo *De Fide disp. 17. Sect. 5. & disp. 20. Sect. 1. n. 15.* Cum quo ulteriùs dico:

III. Etiam dubium negativum formaliter continet malitiam hæresis, vel infidelitatis, quando voluntas imperat suspensionem assensus in intellectu ex motivo difficultatum oppositarum ab intellectu, etiam per solam apprehensionem oppositarum absque judicio, quasi absterrita & veritatis periculum deceptionis vel falsitatis: eo ipso enim

voluntas implicite & virtualiter approbatæ contra
motiva contra Fidem, quæ non deberet approbare, & suspensio sic subsecuta in intellectu
voluntate denominatur mala verâ malitiâ hæresis
vel infidelitatis, accedente nimirum pertinacia
quâ quis nolit auctoritate Ecclesiæ induci ad assen-
sum resolutum illius Articuli.

7 IV. Quando verò voluntas imperat suspen-
nem assensûs in intellectu, non ex motivo
modi difficultatum oppositarum, sed propter
causam, puta, quia vult modò aliis intendere
quia non vult in re tanta modò fatigare caput
vult melius inquirere motiva commodius, &c.
vius assentiendi &c. certè neque hæresis, neque
ullum peccatum erit. Excepto casu, quo tunc
geret præceptum affirmativum assentiendi
Fidei sufficienter propositis, quibus aliquis
quam assensum præbuisse: semper enim lo-
mur de rebus Fidei sufficienter propositis
infra explicando magis, nam quamdiu res vel
articuli Fidei sufficienter propositi non sunt,
tunc nemo teneatur assentiri, de iis tam positivè
quam negativè dubitare fas est.

§. IV.

Infidelitas positiva: Paganismus, Judaismus, Hæresis.

3 **I**nfidelitas positiva est error vel assensus
contrarius, vel contradictorius veritati
dei in iis, quæ Divina Fide credenda sunt:
potest cum quis positive assentitur contrario,

contradictorio alicujus Articuli, vel propositionis à DEO revelatæ, & Divina Fide credendæ. v. g. non dari purgatorium, Christum non esse in Eucharistica. Dividitur in materialem, & formalem. Infidelitas materialis dicitur, quando quis ex sola ignorantia infallibilis veritatis assentitur alicui contrario veræ Fidei. Formalis verò dicitur, quando quis vel ignorantia culpabili & crassa, vel etiam cum sufficiente noticia veritatis, adeoque cum pertinacia assentitur contrario veræ Fidei, ut latius patibit infra in declaratione hæresis.

Infidelitatis positivæ ac formalis communitates à DD. cum D. Thoma 2. 2. q. 10. a. 5. numerantur tres species. *Paganismus*, *Judaismus*, *Hæresis*, scilicet penes diversos modos contrariandi, vel contradicendi veræ Christianæ Fidei. Infidelitas enim: aut contradicit veræ Christianæ Fidei totaliter, & nunquam ullo modo receptæ, & tunc est *Paganismus*, vel *Gentilismus*: quò etiam spectat *Turcismus*, ut supra insinuatum est: aut contradicit veræ Christianæ Fidei etiam totaliter, sed aliquando susceptæ in figura & typo veritatis, non in ipsa veritate expressè revelatæ; & tunc est *Judaismus*: aut denique contradicit veræ Christianæ Fidei in veritate susceptæ, non tamen totaliter, sed particulariter quoad aliquos Articulos; & tunc est hæresis, vel apostasia. Duo priora, cum vix ad praxin faciant in his partibus, strictim hinc tangam.

G 5

Paga-

Paganismus.

E *St infidelitas ante susceptam Fidem, ver*
Fidei universaliter contradicens. Et sic
 Paganis, maxime Turca, in propositionibus
 terialibus quibusdam credendis cum Christi
 conveniant, v.g. Unum esse Deum, esse futurum
 Judicium &c. non tamen conveniunt in ulla
 positione formali Fidei, quatenus scilicet
 nitus revelata est, sed solum quatenus propo-
 à suo Mahomete &c. quo differt Paganismus
 Judaismo & hæresi. Quoad communicationem
 cum Paganis breviter habendæ sunt sequentes
 gula.

I. Jure Divino positivo & Ecclesiastico
 hibitum est fideli communicare cum infidelibus
 seu paganis, in re quacunq; Religionis, ut
 doctrinis, ritibus sacris, cæremoniis ethnicis
 sub peccato mortali. 2. Corinth. 6. *Nolite
 ducere cum Gentibus.* Ratio est; quia talis
 pretativè abnegat Fidem signo, vel facto simi-
 do Paganismum, juxta suprâ generatim dicta.

II. Jure Divino & Ecclesiastico, &
 semper prohibitum fuit inire connubium
 infidelibus Fideli, quia Sacramentum esse
 lum ob impedimentum dirimens dispari-
 cultus.

III. Communicare cum infidelibus in ad-
 nibus civilibus quibuscunq; cessante periculo
 subversionis, nullo jure prohibitum
 fideli.

Judæismus.

Est infidelitas post susceptam veram Fidem in 10
 figuris & signis eidem veritati clarè revelata
 etiam universaliter contradicens. Quoad com-
 municationem Fidelium cum Judæis tres similiter
 sint Regulae.

I. Communicatio in Sacris v. g. circumcisio-
 ne, seu agni paschalis, interdicta Fideli sub gra-
 vissimo peccato mortali, ob eandem rationem
 supra.

II. Nulla lege, vel privilegio concessum est
 Fideli inire matrimonium cum persona Judæa,
 in Judaica perfidia permanente, etiam sub spe
 conversionis illius, quia similiter esset sacrilegi-
 um, & Sacramentum nullum, ob idem impedi-
 mentum *culius disparitatis*.

III. Omnis conversatio, commercium, con-
 victus, famulatus Fidelis cum Judæis inducens
 vel modicum periculum subversionis in Fide, vel
 moribus, sub peccato mortali vitanda sunt Fideli.
Ratio: Quia periculum, quod reverà est modi-
 cum in conversatione ordinaria Fidelis cum alte-
 rius Sectæ hominibus, grave est in conversatione
 cum Judæis ob eorum perversitatem, perfidiam,
 invidiam, ac innatum quasi odium contra Chri-
 stianos, & ipsum nomen Christi. Unde tot Le-
 ges Ecclesiasticæ & civiles prohibentes omne com-
 mercium Fidelium cum Judæis: *Ne* (ut ait S.
 Ignatium Mart. Epist. ad Philipp.) *fieri videamur*
participes & socii eorum, qui Dominum occide-
vunt, & Apostolos ejus. Et Concil. Basileense
 Sess.

Sess. 19. ob id præcipit, ut cognantur Judæi
 stinctum habitum ferre, & in locis separatis
 tare. Similia alibi. Et pro putor! melius
 hodie observantur ab hæreticis, quam à Catho-
 cis. Denique licet ex dissimulatione Ecclesi-
 Magistratum hodie commercia cum Judæis
 mittantur Fidelibus, certissimum tamen est
 ges illas in vigore manere, & sub mortali ob-
 re, ubicunque subest vel modicum pericu-
 subversionis, vel scandali in Fide & moribus
 rationem datam.

Hæresis.

De hæc seorsim *Seçt. sequenti tota.*

Apostasia.

II *L* Atinè idem ac *discessio*, vel *defectio*: qui
 plex communiter assignatur à DD. à Re-
 gione: à Sacro Ordine: ab Obedientia: & co-
 um gravissima, à Fide.

Apostasia, à Religione definitur: *Criminosa*
 & *mortifera*, *discessio à Religiosi Ordinis instituto*
sine animo revertendi. Apostasia, à Sacro Ordine
 cum quis à statu Clericari, quem in manu Episcopi
 edito continentia voto assumpserat, ad laicam
 Matrimonii, & laicæ conversationis propriam
 auctoritate se transfert. Apostasia ab obedientia
 alia est particularis, cum quis justis præceptis
 superiorum suorum se opponit: alia universalis
 cum quis ab obedientia Summi Pontificis &
 clesie universalis se subtrahit, & dicitur præ-
 nomine *Schisma*, de quo alibi. Verùm hæc
 nomina non sunt hujus loci.

Apostasia à Fide, est discessio à vera fide in Bap-
 tismo assumpta explicitè professà. Unde Pagani,
 Judæi; ac etiam Hæretici ab infantia semper hæ-
 resin professi, non sunt Apostatæ, sed ille tantum,
 qui baptizati Fidem veram Catholicam semel pro-
 fessi sunt; & postea ab illa discesserunt. Dupli-
 citer autem considerari potest apostasia à Fide. I.
 Secundum terminum à quo, seu quatenus est di-
 scessus à vera Fide, & sic essentialiter non differt
 ab hæresi, sed solum accidentaliter tanquam ma-
 jus à minore, extensus à minus extenso; nam
 apostata simpliciter dicitur, qui Christum & Fi-
 dem Christianam, quam susceperat, penitus ab-
 negat: hæreticus autem non omnino negat totam
 Fidem, sed solum quoad aliquos Articulos. Un-
 de omnes poenæ in Jure in hæreticos decretæ etiam
 incurruntur ab apostatis, & insuper plures, ut
 docet Canonistæ in c. 1. De Apostatis: & Theo-
 logi communiter. II. Apostasia considerari po-
 test secundum terminum ad quem; ad quamnam
 scilicet Sectam se transferat Apostata à Fide tota,
 utpotè ad Judaismum, vel Paganismum, vel omni-
 modum Atheismum: ad quas species infidelitatis
 respectivè pertinebit apostasia, utique in confes-
 sione respicientis necessariò explicanda. Quòd si
 apostata à Fide Catholica transferat se solum ad
 aliquam Sectam hæredicam, Lutheranam &c. erit
 solum Apostasia à Fide particulari, & idem una-
 mero peccatum cum hæresi assumpta. Iterum ta-
 men in confessione explicanda erit circumstantia
 discessionis à Fide vera aliquando professà: eam
 id

110 *Tract. II. In 1. Præcept. Decal. Cap. II.*
id valdè augeat malitiam hæresis, saltem in
muni & tutiori sententia.

SECTIO II.

*Hæresis materialis, & formalis cum
Excommunicatione, & pœnis.*

SUMMARIUM.

12. *Differentia inter ignorantem, errantem, & hæreticum.*
13. *Quid sit hæresis generatim?*
14. *Quid sit hæresis materialis? in ea triplex est gradus
seu triplici modo potest quis esse hæreticus materialiter.*
15. *Hæresis formalis quid? constituitur formaliter
materialiter per pertinaciam.*
16. *Quando quis dicatur hæreticus pertinax.*
17. *Pertinacia triplex gradus ex parte personæ.*
18. *Pertinacia triplex gradus ex parte objecti.*
19. *Tres resolutiones corollariæ.*
20. *Hæresis formalis est peccatum gravissimum, gravissimum
in Christianismo, & Judaismo.*
21. *Ut quis incurrat excommunicationem in hæresis
hæresin latam, debet esse 1. hæreticus formaliter
(liter in hoc examinandus)*
22. *2. Internus, & externus simul.*
23. *Scilicet hæresin internam voce vel actione manifestans
mala exterius distinctè ac assertivè manifestans.*
24. *Quando, seu quibus casibus fiat, vel non fiat hæresis
formalis, & excommunicationem incurrat
non incurrat?*
25. *Recensentur aliæ pœnæ huic excommunicationi
nexæ.*

12 **N**Ota in materia Fidei multum differre
ignorantem, errantem, & hæreticum.
Ignorans in materia Fidei dicitur, qui ex mera
ignorantia veritatis assentitur errori alicui seu proprio